

Consultatiedocument
"Collocatie en eenmalige kosten
met betrekking tot toegang tot de aansluitlijn"

OPTA, 2 oktober 2000

Inhoudsopgave

- 1 Inleiding
- 2 Wettelijk kader
 - 2.1 Het Europese kader
 - 2.2 De Nederlandse wet- en regelgeving
 - 2.3 Algemene uitgangspunten van het college
- 3 Toegang tot de aansluitlijn en collocatie
 - 3.1 Vormen van toegang tot de aansluitlijn
 - 3.1.1 Volledige ontbundeling van de aansluitlijn
 - 3.1.2 Medegebruik van de aansluitlijn
 - 3.1.3 High speed bitstream access
 - 3.2 Vormen van collocatie
 - 3.2.1 Fysieke collocatie
 - 3.2.2 Aanpalende collocatie
 - 3.2.3 Virtuele collocatie
- 4 Basisvoorzieningen
- 5 Redenen voor toegangsweigering
 - 5.1 Beschikbaarheid voorzieningen
 - 5.1.1 Ruimte voor fysieke collocatie
 - 5.1.2 Ruimte voor aanpalende collocatie
 - 5.1.3 Ruimte op de hoofdverdeler
 - 5.1.4 Andere benodigde faciliteiten
 - 5.2 Allocatie
- 6 Transparantie en non-discriminatie
 - 6.1 Het belang van transparantie
 - 6.2 Het belang van non-discriminatie
 - 6.3 De procedure
 - 6.3.1 Initiële informatie
 - 6.3.2 Het haalbaarheidsonderzoek
 - 6.3.3 Verificatie
 - 6.3.4 Het bestel- en leveringsproces
- 7 Beginselen van tarifiering en verrekening
 - 7.1 Toepassing van het non-discriminatie beginsel
 - 7.2 Kosten verbonden met het realiseren van basisvoorzieningen
 - 7.2.1 Het niveau van kostenbepaling
 - 7.2.2 De wijze van tarifiering
 - 7.2.3 'Leegstandskosten'
 - 7.2.4 Versleutelingsgrondslag
 - 7.2.5 Eenmalige kosten
 - 7.3 Kosten verbonden met het realiseren van extra faciliteiten
 - 7.4 De huur van de ten behoeve van collocatie benodigde ruimte
 - 7.5 Elektriciteit
 - 7.6 Kosten verbonden met het verstrekken van informatie
- 8 Vragen die aan partijen worden voorgelegd

1 Inleiding

1. Op 23 en 24 maart 2000 heeft de Europese Raad in Lissabon de lidstaten van de Europese Unie opgeroepen om zich gezamenlijk met de Europese Commissie (hierna: de Commissie) te beijveren voor meer concurrentie op het gebied van lokale toegangsnetten vóór eind 2000 en voor het opsplitsen (ook wel: 'ontbundeling') van het aansluitnet, om de kosten van het gebruik van Internet aanzienlijk te verminderen.

2. In de "Commission Recommendation on Unbundled Access to the Local Loop" d.d. 26 april 2000¹ (hierna: 'de Aanbeveling') stelt de Commissie dat het lokale aansluitnet één van de minst competitieve onderdelen van de geliberaliseerde telecommunicatiemarkt is gebleven, omdat nieuwe toetreders niet beschikken over wijdverbreide alternatieve infrastructures. Daarenboven zijn dergelijke aanbieders niet in staat om de schaalvoordelen van de marktpartijen met aanmerkelijke macht op de markt voor vaste openbare telefoonnetwerken te evenaren. De Commissie verwijst hierbij naar het feit dat deze aanbieders hun aansluitnet hebben uitgerold in tijden van exclusieve rechten en dat zij het gefinancierd hebben via monopoliewinsten. Daarbij merkt de Commissie op dat het naar haar mening niet te verwachten is dat nieuwe aanbieders binnen een redelijke tijdspanne het aansluitnet dupliceren, terwijl bovendien alternatieve infrastructures in het algemeen noch dezelfde functionaliteit, noch dezelfde alomtegenwoordigheid bieden.

3. Nieuwe toetreders kunnen toegang tot de lokale aansluitlijn afdwingen met een beroep op bijzondere toegang. Bijzondere toegang is immers de toegang tot een telecommunicatienetwerk op andere punten dan de netwerkaansluitpunten die aan de meeste

gebruikers worden geboden. Op grond van de Europese telecommunicatiereggeving zijn aanbieders met aanmerkelijke marktmacht op de markt voor vaste openbare telefoondiensten verplicht deze vorm van toegang tot hun netwerk te leveren, indien daartoe een redelijk verzoek wordt gedaan. Deze verplichting is in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd in artikel 6.9 van de Telecommunicatiewet (hierna: Tw). Dit artikel brengt onder meer met zich dat bijzondere toegang non-discriminatoir, transparant en tegen kostengeoriënteerde tarieven aangeboden dient te worden.

4. Er is een aantal vormen van toegang tot de lokale aansluitlijn mogelijk. Een specifieke vorm hiervan betreft de toegang tot de ontbundelde aansluitlijn. Het college van de Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Autoriteit (hierna: het college) heeft reeds op 4 juni 1998 een consultatiedocument gepubliceerd waarin de markt geconsulteerd werd over deze vorm van bijzondere toegang. Deze consultatie mondde op 12 maart 1999 uit in "Richtsnoeren met betrekking tot ontbundelde toegang tot de aansluitlijn", welke nadien op 8 november 1999 zijn aangepast. Verder heeft het college op 25 mei 2000 een oordeel gegeven inzake het door KPN Telecom B.V. (hierna: KPN Telecom) gehanteerde voorlopige tarief voor ontbundelde toegang tot de aansluitlijn.²

5. Naar de mening van het college vormt de beschikbaarheid van (enige vorm van) collocatie een essentieel onderdeel van een verzoek om bijzondere toegang om voor nieuwe aanbieders dienstverlening op basis van vormen van toegang tot de aansluitlijn daadwerkelijk mogelijk te maken. Het college heeft reeds eerder, onder andere in haar 'Voorlopig besluit' inzake een geschil tussen Cistron Telecom B.V. en Koninklijke KPN N.V./KPN Telecom B.V. d.d. 22 februari 2000 en in een tweetal brieven van het college aan KPN Telecom d.d. 16 juni 2000

¹ Commission Recommendation on "Unbundled Access to the Local Loop: Enabling the competitive provision of a full range of electronic communications services including broadband multimedia and high-speed Internet", 26 april 2000, C(2000)1059.

² De onderhavige richtsnoeren, evenals het oordeel, zijn in te zien op de website van OPTA (www.opta.nl)

en 4 juli 2000³, de stelling betrokken dat de door KPN Telecom aan aanbieders te leveren ontbundelde toegang tot de aansluitlijn geclassificeerd dient te worden als een bijzondere toegangsdienst. Daarbij merkte het college op dat de mogelijkheid voor collocatie beschouwd moet worden als onlosmakelijk verbonden met verzoeken om bijzondere toegang tot een volledig ontbundelde aansluitlijn en aldus bij de behandeling van die verzoeken betrokken dient te worden. Ook heeft het college aangegeven dat bij een voldoende gespecificeerd en redelijk verzoek om bijzondere toegang, een verzoek om collocatie in beginsel redelijk is.

6. Het college ziet zich in deze mening gesteund door de Commissie, welke in haar 'Mededeling' d.d. 26 april 2000⁴ (hierna: 'de Mededeling') stelt: "To be effective, providing rights for unbundled access to the local loop must be accompanied by provision of rights for collocation. National regulatory authorities need to take steps to ensure that third parties that are granted unbundled access to local loops are also able to collocate equipment on the premises of the local loop operator".

7. Het college hecht groot belang aan duidelijkheid voor aanbieders over de standpunten van het college met betrekking tot collocatie ten bate van vormen van toegang tot de aansluitlijn. Het belang van deze duidelijkheid wordt nog eens benadrukt door het gegeven dat er in 2000 een aantal geschillen bij het college is ingediend die in meer of mindere mate betrekking hadden op collocatie. Het college heeft besloten tot een consultatieprocedure die op zo kort mogelijke termijn dient te resulteren in richtsnoeren met betrekking tot collocatie ten bate van toegang tot de aansluitlijn. Daarbij zal ook aandacht

³ Deze brieven zijn in te zien op de website van OPTA (<http://www.opta.nl/download/briefkpn1662000.pdf> respectievelijk <http://www.opta.nl/download/briefkpn472000.pdf>).

⁴ Communication from the Commission: "Unbundled Access to the Local Loop: Enabling the competitive provision of a full range of electronic communications services including broadband multimedia and high-speed Internet", 26 april 2000, Com(2000)237 final.

besteed worden aan de zogenaamde 'eenmalige kosten', welke aan vormen van toegang tot de aansluitlijn verbonden zijn. Indien een geschil met betrekking tot collocatie bij het college aanhangig wordt gemaakt in de periode voordat hij de onderhavige richtsnoeren heeft vastgesteld, zal het college bij zijn beoordeling de in dit consultatiedocument opgenomen voorlopige visie betrekken.

8. Het onderhavige consultatiedocument wordt aan u voorgelegd in het kader van deze consultatieprocedure. Het college verzoekt u uw reacties op dit document uiterlijk 30 oktober 2000 schriftelijk aan hem kenbaar te maken. Daarenboven zal er op 27 oktober 2000 een consultatiebijeenkomst plaatsvinden, tijdens welke partijen hun standpunten ook mondeling kunnen presenteren. Dit consultatiedocument, en in meer algemene zin deze procedure, biedt aanbieders de gelegenheid hun zienswijze naar voren te brengen met betrekking tot een aantal aspecten die bij collocatie ten bate van toegang tot de aansluitlijn door het college van belang geacht worden. Deze aspecten hebben onder meer betrekking op de vormen van collocatie die voor aanbieders relevant kunnen zijn, de voorzieningen die hiervoor benodigd zijn, de kosten die hiermee gepaard gaan en de voorwaarden waaronder van collocatie gebruik moet kunnen worden gemaakt.

9. Het college merkt hierbij op dat een definitieve standpuntbepaling van het college vanzelfsprekend mede beïnvloed kan worden door de inbreng tijdens deze consultatieprocedure, maar daarnaast ook door voorgenomen verdere ontwikkelingen op het terrein van de Europese regelgeving. De Commissie heeft op 12 juli 2000 een voorstel voor een 'Verordening'⁵ (hierna: 'de Verordening') gepubliceerd welke, indien deze door het Europees Parlement wordt aangenomen, consequenties kan hebben voor het nationale beleid inzake ontbundeling. Bovendien merkt het college op dat de

⁵ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on unbundled access to the local loop (presented by the Commission), 12 juli 2000, 2000/0185 (COD)

verschillende Europese toezichthouders in de zogenaamde 'International Regulators Group' besprekingen voeren om te komen tot harmonisatie van hun beleid met betrekking tot onder meer ontbundeling en collocatie. De door het college in dit document ingenomen standpunten dienen derhalve als voorlopige standpunten te worden gezien.

2 Wettelijk kader

10. In de volgende paragrafen wordt ingegaan op zowel de Europese regelgeving als de Nederlandse wet- en regelgeving met betrekking tot de onderhavige materie. Tevens zal aangegeven worden welke algemene uitgangspunten het college in deze hanteert.

2.1 Het Europese kader

11. Aan de Europese telecommunicatie-regelgeving ligt het principe van open toegang tot telecommunicatienetwerken, de zogenaamde 'Open Network Provision', ten grondslag. In de richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 30 juni 1997 inzake interconnectie op telecommunicatiegebied (hierna: de Interconnectierichtlijn)⁶, waarin dit beginsel van open toegang nader wordt uitgewerkt, wordt ten aanzien van bijzondere toegang overwogen dat het, "teneinde de ontwikkeling van nieuwe soorten telecommunicatiediensten te stimuleren, belangrijk is nieuwe vormen van interconnectie en van bijzondere toegang tot het net op andere punten dan de aansluitpunten die aan de meeste eindgebruikers worden aangeboden aan te moedigen."

12. De ONP-spraakrichtlijn⁷, evenals de herziene versie daarvan⁸, bepalen bovendien dat

⁶ Richtlijn 97/33/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 juni 1997 inzake interconnectie op telecommunicatiegebied, wat betreft de waarborging van de universele dienst en van de interoperabiliteit door toepassing van de beginselen van Open Network Provision (ONP)', Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen, Nr. L 199/32.

⁷ Richtlijn 95/62/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 1995 inzake de toepassing van "Open Network Provision" (ONP) op spraaktelefonie', Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen, Nr. L 321/6.

⁸ Richtlijn 98/10/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 1998 inzake de toepassing van Open Network Provision (ONP) op spraaktelefonie en inzake de universele telecommunicatiedienst in een door

aanbieders van vaste spraaktelefoonnetten en vaste telefoondiensten met een aanmerkelijke marktmacht ieder redelijk verzoek om bijzondere toegang moeten honoreren tegen een kostengeoriënteerd en voldoende uitgesplitst tarief. Zo stelt deze Richtlijn in artikel 16: " Organisaties met aanmerkelijke macht op de markt voor het aanbieden van telefoondiensten over vaste openbare telefoonnetwerken nemen redelijke verzoeken (...) om toegang tot het vaste openbare telefoonnet op andere netwerkaansluitpunten (...) in behandeling". Bovendien dienen deze aanbieders daarbij het beginsel van non-discriminatie in acht te nemen. Dat betekent dat dergelijke aanbieders voor het gebruik van enige vorm van bijzondere toegang ten opzichte van andere aanbieders van dezelfde algemeen beschikbare telecommunicatiediensten onder dezelfde omstandigheden dezelfde condities en voorwaarden hanteren. Ook dienen aanbieders met aanmerkelijke marktmacht bijzondere toegang te verschaffen aan andere organisaties onder dezelfde voorwaarden en van dezelfde kwaliteit als die welke zij voor hun eigen diensten of diensten van hun dochterondernemingen of partners bieden.

13. De herziene ONP-spraakrichtlijn stelt verder dat in het kader van bijzondere toegang de nationale regelgevende instanties te allen tijde op eigen initiatief maatregelen mogen nemen als zulks gerechtvaardigd is om daadwerkelijke mededinging en/of de interoperabiliteit van diensten te waarborgen. Ook nemen deze instanties maatregelen, indien een van beide (contract-)partijen daarom verzoekt, teneinde niet-discriminerende voorwaarden vast te stellen die voor beide partijen billijk en redelijk zijn.

concurrentie gekenmerkt klimaat', Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen, Nr. L 101/24.

14. Artikel 11 van de Interconnectierichtlijn stelt dat overeenkomsten betreffende collocatie of gedeeld gebruik van faciliteiten normaliter dienen te worden bereikt door middel van technische en economische overeenkomsten tussen de betrokken partijen, en derhalve in beginsel tot stand komen na commerciële onderhandelingen. De toezichthouder kan optreden om geschillen te beslechten.

15. De Commissie is tot de conclusie gekomen dat de ontwikkelingen niet snel genoeg gaan. De Europese ervaringen leerden haar dat partijen die toegang moet verlenen in het algemeen onvoldoende redenen zien om hun faciliteiten te delen en dat veel telecommunicatiemarkten nog steeds gekarakteriseerd worden door asymmetrische relaties. Nadat de Commissie in februari 2000 haar standpunten heeft uiteengezet in een 'Werkdocument'⁹ (hierna: 'het Werkdocument'), heeft zij in april 2000 tegelijkertijd de reeds eerder aangehaalde Aanbeveling en Mededeling met betrekking tot de ontbundeling van het aansluitnet gepubliceerd. Aan haar in deze publicaties verwoorde standpunten werd nog eens kracht bijgezet door de uitspraak dat een wettelijke verplichting in het komende regelgevende kader zou worden opgenomen. Inmiddels is het de Commissie echter duidelijk geworden dat het onwaarschijnlijk is dat niet-bindende maatregelen het gewenste effect van ontbundeling van de aansluitlijn per 31 december 2000 zullen realiseren. Derhalve heeft zij in juli 2000 het reeds eerder genoemde voorstel voor een Verordening gepubliceerd. Een dergelijke Verordening zal, wanneer deze dit najaar in het Europese Parlement en de Raad in stemming gebracht wordt c.q. goedgekeurd wordt, vrijwel direct van kracht worden omdat hij niet eerst alsnog in de nationale wetgeving geïmplementeerd dient te worden.

16. In het Werkdocument stelt de Commissie: "While commercial negotiation is the preferred method for reaching agreement on the price of local loop access, experience shows that in most

cases regulatory intervention is necessary. The lack of competition in this area means that it is appropriate for the national regulatory authority (NRA) to impose obligations for pricing to be based on specific principles and methods in order to achieve efficient competition and provide predictability to market players."

17. In de Aanbeveling geeft de Commissie een nadere invulling aan de rol die zij weggelegd ziet voor de nationale toezichthouders. Zij stelt: "In applying the principle of non-discrimination imposed on notified operators under Community law, it is recommended that national regulatory authorities ensure that a notified operator provides its competitors with the same facilities as those that it provides to itself or to its associated companies, and with the same conditions and time-scales. This applies in particular to the roll-out of new services in the local access network, access to unbundled local loops, availability of collocation space, provision of leased transmission capacity for access to collocation sites, ordering, provisioning, quality and maintenance procedures."

18. In de Mededeling stelt de Commissie, zoals gezegd, bovendien: "To be effective, providing rights for unbundled access to the local loop must be accompanied by provision of rights for collocation. National regulatory authorities need to take steps to ensure that third parties that are granted unbundled access to local loops are also able to collocate equipment on the premises of the local loop operator".

19. Zoals reeds gezegd heeft de Commissie haar standpunten nog eens nader, en dwingender, uitgewerkt in haar voorstel voor de Verordening. In dit voorstel stelt zij onder andere: "Although commercial negotiations is the preferred method for reaching agreement on technical and pricing issues for local loop access, experience shows that in most cases regulatory intervention is necessary due to imbalance in negotiating power between the new entrant and the notified operator, and lack of other alternatives. In those circumstances

⁹ 'DG Information Society Working Document: Unbundled access to the local loop', 9 februari 2000, INFSO A/1/

the national regulatory authority may, in accordance with Community law, intervene at its own initiative to specify issues, including pricing rules, designed to ensure interoperability of services, maximise economic efficiency and benefit end users."

20. De Commissie heeft in dit laatste voorstel voorts gesteld dat: "Notified operators shall publish, by 31 December 2000, a reference offer for the unbundled access to the local loops and associated facilities including collocation, sufficiently unbundled, and containing a description of the component offerings and the associated terms and conditions, including prices, taking account of the list in the Annex to Recommendations 2000/417/EC."

2.2 De Nederlandse wet- en regelgeving

21. In artikel 6.9 van de Tw wordt de plicht tot het voldoen aan alle redelijke verzoeken tot bijzondere toegang opgelegd aan aanbieders van vaste en mobiele openbare telefoonnetwerken en vaste en mobiele openbare telefoondiensten, alsmede aanbieders van huurlijnen met een aanmerkelijke macht op de relevante markt. Indien een partij met KPN Telecom niet tot overeenstemming kan komen, kan het college op grond van artikel 6.3 van de Tw op verzoek van één of beide partijen tot een beslechting van het geschil komen door de regels vast te stellen welke tussen de partijen zullen gelden. Op grond van artikel 20.1, eerste lid, van de Tw zijn KPN Telecom en haar groepsmaatschappijen aangewezen als aanbieder met een aanmerkelijke macht op de markt, voorzover zij aanbieder zijn van een vast openbaar telefoonnetwerk, een vaste openbare telefoondienst en huurlijnen in Nederland.

22. Indien er sprake is van een redelijk verzoek om bijzondere toegang, kan de mogelijkheid van collocatie daar een essentieel onderdeel van vormen. Derhalve zal KPN Telecom, als partij met een aanmerkelijke marktmacht op voornoemde markten, op grond van artikel 6.9 van de Tw een redelijk verzoek om bijzondere toegang, ook voor zover het betrekking heeft op

collocatie, moeten honoreren. Dit is overigens conform de door de Minister van Verkeer en Waterstaat op 29 mei 1997 gepubliceerde 'Richtsnoeren Interconnectie', waarin met betrekking tot collocatie gesteld wordt: "KPN kan een redelijk verzoek niet weigeren".

23. De aanbieders met aanmerkelijke marktmacht verstrekken aan andere aanbieders van openbare telecommunicatienetwerken en openbare telecommunicatiediensten die om bijzondere toegang verzoeken, deze bijzondere toegang met inachtneming van het beginsel van non-discriminatie. KPN Telecom dient aan andere aanbieders deze dienst te verstrekken onder gelijke voorwaarden onder gelijke omstandigheden, zoals beschreven in artikel 6.5, onder a, van de Tw en onder gelijke voorwaarden als die onder gelijke omstandigheden gelden voor haarzelf of haar dochterondernemingen, zoals beschreven in artikel 6.5, onder b, van de Tw.

24. Aanbieders van vaste openbare telefoonnetwerken of vaste openbare telefoondiensten met een aanmerkelijke macht op de markt dienen daarnaast ten aanzien van verzoeken om bijzondere toegang, gedaan door hen die in of buiten Nederland openbare telecommunicatiediensten aanbieden, de beginselen van kostengeoriënteerde en ontbundelde tarieven in acht te nemen. De aanbieders moeten ervoor zorgdragen dat de tarieven voor bijzondere toegang op transparante wijze worden bepaald en op kosten zijn georiënteerd. Bovendien moeten de tarieven in voldoende mate zijn uitgesplitst. Blijkens de Memorie van Toelichting bij de Tw dienen de tarieven en voorwaarden voor bijzondere toegang zodanig in elementen uitgesplitst te worden dat partijen die bijzondere toegang wensen, precies kunnen bepalen welke onderdelen zij willen inkopen en voor welke onderdelen zij zelf zorg kunnen dragen. Op grond van de Interconnectierichtlijn, en overigens ook op grond van de 'Richtsnoeren Interconnectie', dienen de tarieven voldoende te worden uitgesplitst, zodat van een aanvrager niet wordt verlangd te betalen voor wat niet strikt verband houdt met de gevraagde dienst.

Blijkens de considerans van deze richtlijn heeft de verplichting tot uitsplitsing betrekking op zowel netwerk- als dienstenelementen.

25. Het in het bovenstaande geschetste wettelijk kader is door het college nader uitgewerkt in zijn 'Richtsnoeren met betrekking tot ontbundelde toegang tot de aansluitlijn ("MDF-access")' d.d. 12 maart 1999, en onder meer toegepast in een uitspraak naar aanleiding van een klacht van Devricon International d.d. 28 juli 1999 en in zijn eerdergenoemde Voorlopig besluit inzake een geschil tussen Cistron Telecom B.V. en Koninklijke KPN/KPN Telecom.

2.3 Algemene uitgangspunten van het college

26. In dit consultatiedocument hanteert het college de volgende uitgangspunten. Deze uitgangspunten volgen *ofwel* rechtstreeks uit het bovenstaande, *ofwel* worden ze nader uitgewerkt in de volgende paragrafen.

KPN Telecom is gehouden om ieder redelijk verzoek om bijzondere toegang te honoreren, waarbij de specificaties van dat verzoek bij de beoordeling van de redelijkheid leidend zijn. Het is in principe aan KPN Telecom om de onredelijkheid van een verzoek aan te tonen.

Collocatie ten behoeve van vormen van toegang tot de aansluitlijn kan een essentieel onderdeel vormen van een verzoek om bijzondere toegang.

Bij haar beoordeling van de redelijkheid van een verzoek om bijzondere toegang dient KPN Telecom ook voor wat betreft collocatie reële alternatieven te betrekken.

Bij het faciliteren van collocatie dient KPN Telecom de principes van non-discriminatie, transparantie en kostenoriëntatie te hanteren.

Het college onderkent dat er eventueel van schaarste aan voor collocatie benodigde faciliteiten sprake kan zijn. Voor zover dit een bepaald verzoek om bijzondere toegang naar het oordeel van KPN Telecom

onredelijk zou maken, is het in beginsel aan KPN Telecom om het optreden van dergelijke schaarste aan te tonen, c.q. aan te tonen dat van haar niet redelijkerwijs kan worden gevergd om deze schaarste op te heffen.

3 Toegang tot de aansluitlijn en collocatie

In de volgende paragrafen zal worden ingegaan op de verschillende vormen van toegang tot de aansluitlijn en op de verschillende vormen van collocatie.

3.1 Vormen van toegang tot de aansluitlijn

27. In de inleiding is reeds opgemerkt dat er verschillende vormen van toegang tot de lokale aansluitlijn onderscheiden kunnen worden. In dit verband maakt de Commissie onderscheid tussen een drietal vormen van gebruik van het aansluitnet, te weten volledige ontbundeling van de aansluitlijn (ook wel: 'MDF-access'), medegebruik van de aansluitlijn (ook wel: 'shared access') en de zogenaamde 'high speed bit stream access'.

3.1.1 Volledige ontbundeling van de aansluitlijn

28. Een eerste vorm van toegang tot de aansluitlijn betreft volledige ontbundeling van de aansluitlijn. In een situatie van volledige ontbundeling van een aansluitlijn is er sprake van toegang door een nieuwe aanbieder tot de verbinding (in casu de dubbele koperdraad) tussen de eindgebruiker en de hoofdverdeler (de zogenaamde 'Main Distribution Frame' of MDF) in een lokale centrale. Door het feitelijke beheer van de verbinding over te nemen kunnen nieuwe aanbieders geavanceerde diensten aanbieden. Om dit mogelijk te maken wordt voor een specifieke eindgebruiker de bestaande verbinding tussen de hoofdverdeler en de centrale van KPN Telecom opnieuw geconfigureerd. Er wordt dan een nieuwe verbinding aangelegd van het aansluitpunt van de aansluitlijn op de hoofdverdeler naar apparatuur van deze andere aanbieder. Deze aanbieder krijgt vervolgens de volledige controle over de gehele aansluitlijn tussen de hoofdverdeler en de eindgebruiker. Hierdoor is

die aanbieder in principe in staat om een compleet dienstenpakket aan te bieden aan die eindgebruiker: van bijvoorbeeld spraaktelefonie tot geavanceerde breedbanddiensten. Dat bij het voldoen aan een verzoek om bijzondere toegang tot de aansluitlijn het feitelijk beheer en de volledige controle over gaat op de nieuwe aanbieder, doet niets af aan het feit dat KPN Telecom eigenaresse blijft van die aansluitlijn.

3.1.2 Medegebruik van de aansluitlijn

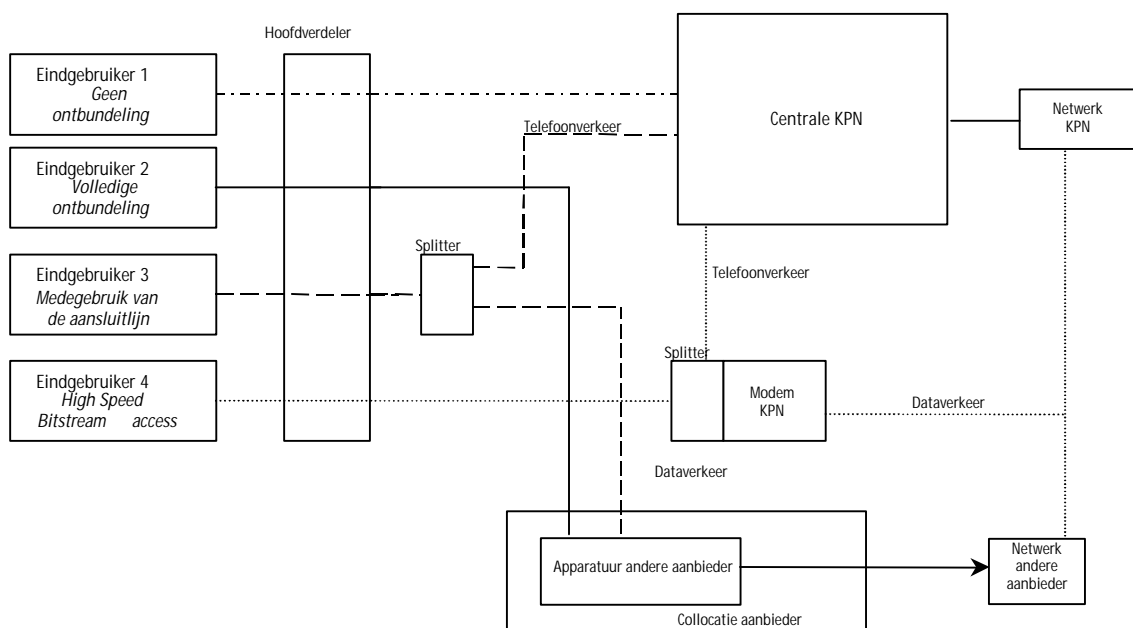
29. Een tweede vorm van toegang tot de aansluitlijn betreft het medegebruik van de aansluitlijn. Bij deze vorm van ontbundeling blijft de ene partij, in casu KPN Telecom, de telefoniedienst verzorgen, terwijl de nieuwe aanbieder andere diensten levert over hetzelfde aderpaar met gebruikmaking van zijn eigen apparatuur (zoals bijvoorbeeld breedband datadiensten via xDSL-modems). In een dergelijke situatie kunnen de laagfrequente telefoonsignalen en de hoogfrequente datasignalen van elkaar gescheiden worden, waarna deze signalen door verschillende aanbieders be- en verwerkt worden. In het geval van medegebruik van de aansluitlijn blijft de aansluitlijn onderdeel uitmaken van het netwerk van KPN Telecom.

3.1.3 High speed bit stream access

30. Een derde vorm van toegang tot de aansluitlijn betreft de zogenaamde 'high speed bitstream access'. Er kan van 'high speed bitstream access' gesproken worden wanneer KPN Telecom, onder gebruikmaking van eigen modems, een breedbandige verbinding realiseert tussen de centrale en een eindgebruiker, en deze verbinding vervolgens (eventueel partieel) ter beschikking stelt aan derden om breedbanddiensten over aan te bieden. Een dergelijke verbinding zal in de praktijk veelal gebaseerd zijn op xDSL-technologieën. Daarbij is het denkbaar dat KPN Telecom ook zorg draagt voor het transport van de data van een andere aanbieder naar een 'hoger' punt in het netwerk van KPN Telecom waar vervolgens de overdracht van de data aan

de andere aanbieder plaats kan vinden. In het geval van 'high speed bitstream access' vindt er geen feitelijke eigen toegang door een derde partij tot het koperpaar in het aansluitnet plaats. Het college heeft begrepen dat sommige zogenaamde 'Internet Service Providers' deze vorm van medegebruik toepassen. Naar de mening van het college is er voor deze gedeelde vorm van toegang tot de aansluitlijn geen collocatie, althans in de lokale centrale, noodzakelijk. Derhalve zal in de rest van dit consultatiedocument verder niet ingegaan worden op deze vorm van toegang.

Vraag: Deelt u deze opvatting van het college ?

Schema: Vormen van toegang tot de aansluitlijn

3.2 Vormen van collocatie

31. De Commissie definieert collocatie als volgt: "the provision of physical space and technical conditioning necessary to reasonably accommodate and connect the equipment of a new entrant to access the local loop."

32. Voor zowel ontbundelde toegang tot de aansluitlijn als voor medegebruik van die lijn is een vorm van collocatie altijd noodzakelijk. Dit heeft te maken met de technische noodzaak van een ononderbroken verbinding tussen een xDSL-modem bij de eindgebruiker en het corresponderende modem bij de aanbieder. Daarnaast geldt dat zowel het bereik als het kwaliteitsniveau van de dienstverlening zijn gerelateerd aan de afstand tussen de apparatuur van de aanbieder en de hoofdverdeler. Als gevolg hiervan is het voor de aanbieder van groot belang zijn apparatuur zo dicht mogelijk bij de hoofdverdeler op te kunnen stellen, om op die wijze zijn bereik te maximaliseren c.q. de kwaliteit van zijn dienstverlening te optimaliseren

33. Over het algemeen worden er een drietal vormen van collocatie onderscheiden, namelijk fysieke, aanpalende en virtuele collocatie. Het gebruik van deze begrippen is niet eenduidig aangezien verschillende partijen en organisaties een verschillende invulling geven aan deze begrippen. In dit consultatiedocument worden voor de verschillende vormen van collocatie de volgende omschrijvingen gehanteerd.

3.2.1 Fysieke collocatie

34. Een eerste vorm van collocatie betreft fysieke collocatie. Er kan van fysieke collocatie gesproken worden wanneer de nieuwe toetreder (een gedeelte van) zijn ten bate van toegang tot de aansluitlijn benodigde 'actieve' apparatuur opstelt in, of op het terrein van, een centralegebouw van KPN Telecom. Vanaf de hoofdverdeler worden de verbindingen doorgetrokken naar deze apparatuur. Deze actieve apparatuur zal met name ingezet

worden voor de bewerking en verwerking van het hoogfrequente deel van het spectrum, om op deze wijze breedband datadiensten te kunnen ondersteunen. De apparatuur kan al dan niet in een afgesloten, slechts voor de aanbieder toegankelijke, ruimte worden opgesteld. Deze ruimte kan zich in het centralegebouw bevinden, maar bijvoorbeeld ook in een, op het terrein van het centralegebouw geplaatste, zogenaamde 'porto cabin'. De verdere aan- en afvoer van signalen naar respectievelijk vanaf een locatie van de aanbieder buiten het terrein van het centralegebouw kan plaatsvinden via bijvoorbeeld een glasvezelverbinding.

3.2.2 Aanpalende collocatie

35. Een tweede vorm van collocatie betreft aanpalende collocatie. Van aanpalende collocatie (ook wel 'adjacent collocation' of 'in-span collocation' genoemd) is sprake wanneer de nieuwe aanbieder zijn actieve apparatuur niet plaatst in, of op het terrein van, het centralegebouw, maar in een ruimte in de onmiddellijke omgeving van het terrein van dat centralegebouw. De keuze voor een dergelijke vorm van collocatie kan direct gebaseerd zijn op de specificaties van het verzoek om collocatie, of op het niet (meer) voorhanden zijn van een geschikte ruimte voor fysieke collocatie in, of op het terrein van, het centralegebouw. Bij deze vorm van collocatie is het noodzakelijk dat de aansluitlijn via een ononderbroken verbinding doorgetrokken kan worden naar de locatie van de aanbieder. Deze vorm van collocatie kan bijvoorbeeld gefaciliteerd worden door het creëren van een aansluitpunt bij het centralegebouw, bijvoorbeeld in een kastconstructie aan de buitenmuur van het centralegebouw. Een dergelijk aansluitpunt zou echter ook gerealiseerd kunnen worden in het centralegebouw, of eventueel bijvoorbeeld ook in een, op het terrein van het centralegebouw geplaatste, zogenaamde 'porto cabin'.

3.2.3 Virtuele collocatie

36. Een derde vorm van collocatie betreft virtuele collocatie. Het gaat hierbij om een vorm van collocatie waarbij apparatuur van de nieuwe aanbieder geplaatst wordt in een ruimte in het centralegebouw zonder dat medewerkers van deze aanbieder toegang hebben tot die apparatuur. De apparatuur wordt dan feitelijk beheerd door medewerkers van KPN Telecom. Het college beschouwt deze vorm van collocatie in eerste instantie als een specifieke beheersvorm van fysieke collocatie, waartoe contractpartijen op basis van vrijwilligheid kunnen besluiten.

Vragen: Kunt u zich vinden in de hierboven gehanteerde omschrijvingen van de verschillende vormen van collocatie? Zijn er nog andere vormen van collocatie denkbaar? Naar welke vorm van collocatie gaat uw voorkeur uit en onder welke voorwaarden zou uw voorkeur uitgaan naar een andere vorm?

4 Basisvoorzieningen

37. Om op basis van collocatie een vorm van dienstverlening te kunnen ontplooiën, dient een aanbieder over een aantal faciliteiten te kunnen beschikken. Het college gaat er vooralsnog van uit dat een lijst met minimaal voor collocatie benodigde faciliteiten opgesteld kan worden. Dergelijke minimale voorzieningen zijn noodzakelijk om de mogelijkheid tot en veiligheid van collocatie te garanderen. Tegelijkertijd wordt door een dergelijke invulling voorkomen dat KPN bepaalde ruimten ongeschikt verklaard en/of de kosten voor aanpassingen om ruimten geschikt te maken onnodig verhoogd. Indien er sprake is van een redelijk verzoek dient KPN Telecom aan een aanbieder in ieder geval dergelijke basisvoorzieningen aan te bieden. Dit ontslaat KPN Telecom overigens niet van de verplichting om verzoeken om andere, extra, faciliteiten individueel op redelijkheid te beoordelen.

38. Bij basisvoorzieningen met betrekking tot fysieke collocatie denkt het college bijvoorbeeld aan ruimte ten behoeve van het opstellen door een aanbieder van eigen apparatuur, aan elektriciteitsvoorzieningen, aan een minimaal mogelijke vloerbelasting, aan aardingsvoorzieningen, aan beveiligingsvoorzieningen, aan een koppelkabel tussen de hoofdverdelerruimte en de zogenaamde 'Customer Distribution Frame' (hierna: CDF)¹⁰, en aan een dergelijke CDF. Bij de specifieke basisvoorzieningen met betrekking tot aanpalende collocatie denkt het college bijvoorbeeld aan een CDF, aan de ruimte voor een CDF en aan een koppelkabel tussen de hoofdverdelers en de CDF.

Vragen: Welke voorzieningen dienen als basisvoorzieningen voor de verschillende vormen van collocatie te worden gekarakteriseerd? Aan welke specificaties dienen naar uw mening de verschillende basisvoorzieningen te

voldoen? KPN Telecom is in haar aanbod¹¹ tot een bepaalde invulling van de voor collocatie in ieder geval benodigde faciliteiten gekomen. Wilt u ook ingaan op de door KPN Telecom in dit aanbod gehanteerde selectie van faciliteiten?

39. De selectie van de basisvoorzieningen is van groot belang; deze bepaalt immers ook de lijst met uitgangspunten welke KPN Telecom moet hanteren bij het bepalen van de vraag of een bepaalde (ruimte in) een centralegebouw voor collocatie in aanmerking zou kunnen komen.

40. Het college acht het redelijk dat KPN Telecom aan deze basisvoorzieningen vorm geeft door middel van een standaardconfiguratie volgens welke aanbieders bij haar kunnen bestellen en afnemen. Het hanteren van een dergelijke standaardconfiguratie kan een snelle dienstenontwikkeling bevorderen. Gegeven de recente standpuntbepaling van de Commissie, zoals deze zijn weerslag heeft gevonden in het voorstel voor een Verordening, is het overigens zeer wel denkbaar dat het aanbieden van een dergelijke standaardconfiguratie door KPN Telecom vanaf 31 december 2000 ook vanuit de Europese regelgeving expliciet voorgeschreven zal worden.

41. Naar de mening van het college is het in beginsel aan de aanbieder om te besluiten op welke wijze hij gebruik wil maken van de basisvoorzieningen. Zo is het bijvoorbeeld aan een aanbieder om te besluiten of hij in het geval van fysieke collocatie voor wat betreft zijn apparatuur al dan niet voor een afgesloten constructie opteert. Het is immers aan de aanbieder om te besluiten welk niveau van technische integriteit, en daarmee van

¹⁰ Ook wel omschreven als de 'Services Interface Point'.

¹¹ Dit aanbod kan aangetroffen worden op een website van KPN Telecom (http://www.kpn-telecom.nl/9267249/standard_documents/index.html)

dienstverlening, hij zeker wil stellen. Een aanbieder die zijn apparatuur in een kooi zou willen plaatsen, zou dan gehouden zijn de meerkosten te betalen. De facto zou dit betekenen dat collocatie in een kooiloze variant als minimale faciliteit gekenschetst zou moeten worden.

42. In meer algemene zin is het naar de voorlopige mening van het college ook aan de aanbieder om te bepalen of hij over zou willen gaan tot het delen van het gebruik van bepaalde faciliteiten met andere aanbieders. Daarbij zou het kunnen gaan om basisvoorzieningen of om eventuele andere, extra, faciliteiten. Het college denkt bijvoorbeeld aan het delen van ruimte, van kasten of van transmissiecapaciteit.

Vragen: Kunt u zich vinden in deze voorlopige standpunten van het college met betrekking tot de vrijheid voor de collocerende partij om tot een keuze voor en invulling van de benodigde ruimte te komen, alsmede met betrekking tot de vrijheid voor een dergelijke aanbieder om te besluiten in welke mate hij tot het delen van faciliteiten wil overgaan? Kunt u ingaan op de vraag welke faciliteiten eventueel voor delen in aanmerking zouden kunnen komen?

5 Redenen voor toegangswijgering

43. In de 'Richtsnoeren met betrekking tot ontbundelde toegang tot de aansluitlijn' heeft het college gesteld dat een verzoek om (bijzondere) toegang tot de aansluitlijn redelijk is indien aan een tweetal randvoorwaarden wordt voldaan:

- 1) De toegang is noodzakelijk voor de verzoekende partij om te concurreren op de telecommunicatiemarkt. Daarbij merkte het college op dat indien de verzoekende partij aantoonbaar (door diegenen die de toegang weigert) een bepaalde klant direct aan zou kunnen sluiten op eigen infrastructuur, of via alternatieve infrastructuur en/of equivalente draadloze aansluitingen op een economisch verantwoorde wijze kan realiseren, weigering van toegang tot zijn aansluitlijn in principe zou zijn toegestaan.
- 2) Er is voldoende toegangscapaciteit beschikbaar. Het college ging in beginsel er van uit dat op hoofdverdelers waar de verzoekende partij één van de eerste partijen is die toegang vraagt, er voldoende capaciteit zal zijn. Hiervan zou bijvoorbeeld geen sprake zijn in een van de navolgende gevallen. KPN Telecom zou kunnen aantonen dat er geen geschikte lijnen meer zijn, doordat een aantal andere partijen al bijzondere toegang hebben, of doordat het aanbod van de verzoekende partij onvermijdelijk zou leiden tot overspraak of een andere onherstelbare inbreuk op de kwaliteit van de dienstverlening van alle partijen die reeds hun diensten via die hoofdverdelers aanbieden.

44. Het college is van mening dat een verzoek om collocatie ten bate van vormen van toegang tot de aansluitlijn, in lijn met het in de richtsnoeren gestelde, op voorhand niet onredelijk is. Hij ziet zich gesterkt in dit standpunt door het feit dat KPN Telecom op basis van nieuwe vormen van toegang tot de aansluitlijn onder de naam 'MXstream' zelf dienstverlening ontplooit. Bovendien merkt hij in dit verband op dat er, gegeven de

karakteristieken van de op basis van toegang tot de aansluitlijn te ontplooiën dienstverlening, geen alternatief voor collocatie beschikbaar is, anders dan een volledige duplicering van de aansluitlijnen. Een dergelijk alternatief kan naar de mening van het college vooralsnog niet op economisch verantwoorde wijze gerealiseerd worden.

45. Met betrekking tot het tweede punt van de hier bovengenoemde randvoorwaarden merkt het college op dat KPN Telecom gehouden is om, in het geval van afwijzing door hem van een verzoek om collocatie, aan te tonen dat er in een bepaald centralegebouw geen toegangscapaciteit in casu geen of onvoldoende ten behoeve van collocatie benodigde faciliteiten voorhanden of realiseerbaar zijn. Naar analogie met de eerdergenoemde richtsnoeren merkt het college op dat hij op voorhand derhalve in beginsel slechts een beroep op onvoldoende capaciteit als mogelijke weigeringsgrond redelijk zou kunnen achten.

46. In dit verband merkt het college op dat KPN Telecom in de ontwikkeling van haar normale dienstverlening niet disproportioneel geremd mag worden door de wens van andere aanbieders om te colloceren. Met betrekking tot die ontwikkeling van de normale dienstverlening denkt het college bijvoorbeeld aan het vervangen van centrales, waarvoor (tijdelijk) ook extra ruimte in een centralegebouw nodig zou kunnen zijn. Op voorhand lijkt de mogelijkheid van enige reservering van ruimte door KPN Telecom het college derhalve niet onredelijk. Daarbij merkt hij echter wel op dat een dergelijke reservering geen betrekking kan hebben op ten bate van ten behoeve van de eigen MDF-access dienstverlening van KPN Telecom of haar dochters benodigde faciliteiten.

Vraag: Het college verzoekt u in te gaan op de vorm en omvang van een

eventuele reserveringsmogelijkheid voor KPN Telecom.

5.1 Beschikbaarheid voorzieningen

47. In de nu volgende paragrafen zal ingegaan worden op de wijze waarop vastgesteld moet worden of er sprake is van het voorhanden zijn c.q. realiseerbaar zijn van ten behoeve van collocatie benodigde voorzieningen.

48. De vrijheid van een aanbieder om zelf tot invulling van zijn gebruik van bepaalde faciliteiten te komen, laat naar de mening van het college onverlet dat voorkomen zou moeten worden dat een nieuwe aanbieder door doelbewust inefficiënt gebruik te maken van de voorzieningen de dienstverlening door andere aanbieders vanaf een bepaalde locatie onmogelijk maakt.

Vraag: Op welke wijze zou dergelijk inefficiënt gebruik van voorzieningen voorkomen kunnen worden ?

5.1.1 Ruimte voor fysieke collocatie

49. Naar de mening van het college is KPN Telecom gehouden om bij een onderzoek naar de mogelijkheden voor fysieke collocatie alle in een centralegebouw aanwezige ruimten te betrekken, en daarbij na te gaan of (gedeelten van) deze ruimten voor fysieke collocatie geschikt zijn of geschikt gemaakt zouden kunnen worden.

50. In dit verband verwijst het college ook naar de discussie tussen KPN Telecom en andere aanbieders gedurende de laatste maanden in welke KPN Telecom de stelling heeft betrokken dat zij ten bate van haar MDF-access-dienstverlening gebruik maakt van andere ruimten dan de andere aanbieders, en dat bepaalde ruimten in een centralegebouw niet voor collocatie door andere aanbieders in aanmerking komen. Naar de mening van het college komt op voorhand echter iedere ruimte

in een centralegebouw in aanmerking voor collocatie.

51. In haar onderzoek dient KPN Telecom ook die ruimten te betrekken in welke nog wel apparatuur staat opgesteld, maar waarvoor geldt dat die apparatuur niet langer in gebruik is, evenals ruimten die inefficiënt gebruikt worden en waar, zonder het in gevaar brengen van de integriteit van de dienstverlening van KPN Telecom, tegen door een collocerende partij te vergoeden meerkosten, ten bate van collocatie extra ruimte zou kunnen worden gerealiseerd. Een dergelijke saneringsverplichting geldt naar de mening van het college overigens ook voor de ten behoeve van fysieke collocatie gebruikte ruimten die door een aanbieder gedurende een bepaalde termijn niet (meer) gebruikt worden voor het aanbieden van dienstverlening. Hierbij denkt het college voorlopig aan een termijn van drie maanden.

52. Zoals reeds eerder gesteld, dient KPN Telecom ook eventuele alternatieven in haar analyse te betrekken. Naar de mening van het college dient KPN Telecom, indien zij tot de conclusie komt dat collocatie in de centrale niet te realiseren valt, in ieder geval ook de mogelijkheid te onderzoeken van het plaatsen van externe ruimten, bijvoorbeeld in de vorm van zogenaamde 'porto-cabins', waarin dan fysieke collocatie zou kunnen worden gerealiseerd.

53. Indien er op basis van een haalbaarheidsonderzoek geconcludeerd zou moeten worden dat er geen mogelijkheden zijn voor fysieke collocatie, gaat het college er vooralsnog vanuit dat virtuele collocatie een mogelijk redelijk alternatief zou zijn.

Vragen: Wat is uw mening over de wederzijdse saneringsverplichting ? Hoe zou u in dit verband 'inefficiënt gebruik' definiëren ? Wat is uw mening over de door het college met betrekking tot de saneringsverplichting gestelde redelijke termijn ? Vormen dergelijke 'porto cabins' naar uw mening een reëel

alternatief voor fysieke collocatie ? Hoe staat u tegenover de mogelijkheid van virtuele collocatie ? Dient de mogelijkheid van virtuele collocatie als alternatief door KPN Telecom onderzocht te worden ?

5.1.2 Ruimte voor aanpalende collocatie

54. Het college is vooralsnog van mening dat het zeer onwaarschijnlijk is dat er bij of in een centralegebouw geen ruimte aanwezig is om een aansluitpunt ten behoeve van aanpalende collocatie te realiseren. Mocht dit toch zo zijn, dan dient KPN Telecom ook hier de mogelijkheid van het plaatsen van zogenaamde 'porto-cabins' in zijn aanbod op te nemen.

Vraag: Deelt u deze voorlopige mening van het college ? Wat is uw mening over de beschikbaarheid van ruimte voor het realiseren van aanpalende collocatie en de mogelijkheid voor het plaatsen van 'porto-cabins' ?

5.1.3 Ruimte op de hoofdverdeler

55. Door KPN Telecom is gesteld dat beperkte ruimte op de hoofdverdeler op een groot aantal locaties een knelpunt zou kunnen gaan vormen bij de ontwikkeling door andere aanbieders van op toegang tot de aansluitlijn gebaseerde vormen van dienstverlening. Vooralsnog is het college van mening dat een eventuele uitbreiding van de hoofdverdeler ten bate van het faciliteren van toegang tot de aansluitlijn door derden in principe beschouwd zou moeten worden als een ten bate van collocatie benodigde investering, welke ook door de collocerende partijen vergoed zou moeten worden.

Vragen: Het college wil hierbij partijen met name uitnodigen om in hun reacties in te gaan op de stelling van KPN Telecom. Daarenboven verzoek het college u in te gaan op het door hem betrokken voorlopige standpunt.

5.1.4 Andere benodigde faciliteiten

Vraag: Voorziet u, naar aanleiding van de door u eerder gegeven invulling van de basisvoorzieningen, reeds nu een capaciteitsprobleem met betrekking tot één of meer van die (in het bovenstaande nog niet beschreven) voorzieningen ?

5.2 Allocatie

56. KPN Telecom is in principe gehouden gevraagde voorzieningen te alloceren op basis van het "first come, first served"-principe, waarbij bestellingen, en niet de gedane informatieverzoeken leidend zijn. Het hanteren van dit principe is in lijn met de voor KPN Telecom geldende wettelijke verplichting om in te gaan op individuele redelijke verzoeken om bijzondere toegang. Het in behandeling nemen van verzoeken op basis van het 'first come, first served' principe betekent overigens niet dat de levering per definitie in dezelfde volgorde plaats zou vinden. Dit heeft alles te maken met de specifieke karakteristieken van een verzoek van een bestellende partij.

57. Het is denkbaar dat er op een bepaald moment een nieuwe mogelijkheid voor collocatie, bijvoorbeeld in de vorm van een nieuw centralegebouw, beschikbaar komt. In een dergelijk geval kan het voor komen dat zich bij het beschikbaar komen van die faciliteit meer aanvragers melden dan er plaatsen zijn. Voor een dergelijk 'instapmoment' is in principe een andere verdeling dan het 'first come, first served principe' denkbaar. Onder die omstandigheden wijst het college een verifieerbare vorm van loting niet ten principale af.

58. Bij een dergelijke loting dient overigens de bestelling van een partij leidend te zijn; zo dienen verzoeken om bijvoorbeeld fysieke en aanpalende collocatie ieder apart behandeld te worden. Het college merkt op dat hij zich kan voorstellen dat aanpalende collocatie als

alternatief voor fysieke collocatie wordt aangeboden. In het kader van een dergelijke loting geldt dan echter nog steeds het 'first come, first served'-principe. Een door een aanbieder in eerste instantie gevraagde vorm van collocatie heeft voorrang boven een in tweede instantie als alternatief gevraagde vorm van collocatie.

6 Transparantie en non-discriminatie

59. Zoals in het voorafgaande reeds is opgemerkt gelden voor KPN Telecom, als partij met aanmerkelijke marktmacht op verschillende relevante markten, specifieke wettelijke verplichtingen, zoals kostenoriëntatie, transparantie en non-discriminatie. Ook de Commissie heeft in haar Aanbeveling gesteld dat 'national regulatory authorities ensure that collocation space is offered to competitors in a way that is transparent, fair and non-discriminatory'.

6.1 *Het belang van transparantie*

60. In algemene zin geldt dat KPN Telecom door een transparante procedure een helder inzicht dient te verschaffen in de voorwaarden en condities waaronder andere partijen diensten kunnen afnemen. Wanneer er met betrekking tot procedures, voorwaarden en condities sprake is van transparantie, kunnen partijen erop vertrouwen dat faciliteiten voor collocatie non-discriminatoir worden verstrekt, kunnen onderhandelingen over collocatie sneller verlopen, en kunnen geschillen vermeden worden. Daarenboven geldt dat een transparante procedure ook kan waarborgen dat nieuwe aanbieders als gevolg van een eventuele informatieachterstand geen concurrentieachterstand oplopen bij het uitrollen van hun dienstverlening.

61. In dit verband benadrukt het college dat er een informatieplicht rust op KPN Telecom. Deze partij heeft immers in potentie een belangrijke informatievoorsprong ten opzichte van andere aanbieders, alleen al omdat zij een volledig inzicht heeft in de stand van zaken in haar centrales, of omdat zij dat inzicht eenvoudig kan verwerven.

6.2 *Het belang van non-discriminatie*

62. De strekking van het non-discriminatie beginsel is dat er onder gelijke omstandigheden gelijke voorwaarden gelden, zowel voor KPN Telecom en haar dochtermaatschappijen als voor andere aanbieders.

63. In paragraaf 50 is reeds gerefereerd aan het feit dat KPN Telecom meent dat zij ten bate van haar eigen MDF-access-dienstverlening gebruik kan maken van andere ruimten in een centralegebouw dan aan andere aanbieders ter beschikking worden gesteld voor collocatie ten bate van gelijksoortige vormen van dienstverlening. Dit betekent zou in concreto betekenen dat KPN Telecom in haar bedrijfsvoering mogelijke geen hinder ondervindt van de eventuele schaarste aan bepaalde basisvoorzieningen, waar andere aanbieders mogelijk wel mee geconfronteerd kunnen worden.

64. Zoals reeds eerder gesteld is het college van mening dat in principe iedere ruimte in een centralegebouw in aanmerking dient te komen voor collocatie. Het verschil in behandeling dat KPN Telecom heeft geïntroduceerd tussen zichzelf en andere aanbieders is in strijd met het non-discriminatiebeginsel.

Vragen: Dient de bijzondere positie die KPN in het verleden voor zichzelf heeft gecreëerd naar uw mening gecorrigeerd te worden door middel van additionele eisen c.q. verplichtingen? Zo ja, aan welke eisen c.q. verplichtingen zou u in dit verband denken?

6.3 *De procedure*

65. Naar de mening van het college dient de procedure rondom het orderen van vormen van collocatie in ieder geval aan de volgende vereisten te voldoen:

1. Een aanbieder moet a-priori en los van een eventuele bestelling over voldoende

informatie kunnen beschikken om te kunnen bepalen of een vorm van collocatie ten bate van een vorm van toegang tot de aansluitlijn voor hem interessant en/of noodzakelijk is. Daarbij dient een aanbieder te kunnen beschikken over informatie over de vraag in hoeverre en tegen welke kosten er in of bij een bepaald centralegebouw mogelijkheden zijn om basisvoorzieningen te bestellen. Indien deze informatie bekend is kan een aanbieder vervolgens, indien gewenst, tot bestelling overgaan.

2. Wanneer een aanbieder overweegt extra faciliteiten te orderen kan hij een verzoek om een haalbaarheidsonderzoek indienen. KPN Telecom voert vervolgens binnen een redelijke termijn een haalbaarheidsonderzoek uit naar de vraag of gevraagde extra faciliteiten op de gevraagde locatie te realiseren zijn en rapporteert onder opgave van redenen en kosten. Op basis van deze rapportage kan een aanbieder vervolgens besluiten al dan niet tot bestelling van extra faciliteiten over gaan.
3. Er dient een mogelijkheid voor verificatie door de aanbieder te bestaan.
4. KPN Telecom dient een transparante, eenvoudige en flexibele bestelprocedure op te nemen in haar aanbod.

Deze procedure wordt in de volgende paragrafen nader uitgewerkt.

6.3.1 *Initiële informatie*

66. In het kader van het creëren van een zogenaamd 'level playing field' met betrekking tot de informatievoorziening dient een aanbieder die nog geen diensten ontplooit via een vorm van toegang tot de aansluitlijn over voldoende informatie te kunnen beschikken om in staat te worden geacht een redelijk verzoek te kunnen indienen. Daarbij is ook van belang dat die aanbieder over voldoende informatie kan beschikken om na te gaan of de ontwikkeling van nieuwe dienstverlening, al dan niet regionaal beperkt, vanuit

bedrijfseconomisch perspectief voor hem interessant zou kunnen zijn.

67. In lijn met artikel 6.5 van de Tw is het van belang dat de partijen vooraf over voldoende informatie kunnen beschikken om te kunnen komen tot een geïnformeerde beslissing over de vraag of ze een verzoek om collocatie ten behoeve van een vorm van toegang tot de aansluitlijn in zouden willen dienen. Daarbij dienen partijen kennis te kunnen nemen van de algemene voorwaarden en condities ten aanzien van collocatie. Deze informatie dient door KPN Telecom aan partijen op transparante wijze ter beschikking te worden gesteld, zoals bijvoorbeeld in een referentie-aanbieding. In deze ontwikkelingsfase zou het voorts wenselijk zijn dat de algemene voorwaarden en condities op transparante wijze snel en eenvoudig aan belangstellenden beschikbaar gesteld zouden worden via bijvoorbeeld de website van KPN Telecom.

68. Om tot een geïnformeerde keuze te kunnen komen dient een aanbieder echter ook te kunnen beschikken over informatie met betrekking tot de locaties van centralegebouwen van KPN Telecom en over de omvang van de groep eindgebruikers welke vanuit een dergelijk gebouw kan worden bereikt. Om inzicht te krijgen in het potentiële klantenbestand dat via een bepaalde hoofdverdeler zou kunnen worden bereikt, is informatie vereist over het verzorgingsgebied van deze hoofdverdeler. Deze informatie is nodig om vooraf een kosten/baten-analyse te kunnen maken met betrekking tot de eventueel benodigde investeringen. Naar de voorlopige mening van het college zou KPN Telecom op aanvraag aan aanbieders tenminste een lijst met lokale centrales, een lijst met alle hoofdverdelers, en de daarbijbehorende postcodegebieden ter beschikking te stellen.

69. Bovendien is het college is vooralsnog van mening dat aanbieders eveneens op dit moment in een procedure moeten kunnen beschikken over informatie met betrekking tot de beschikbaarheid c.q. realiseerbaarheid van collocatie-faciliteiten in de verschillende

centralegebouwen. Het college kan zich voorstellen dat KPN Telecom, vooruitlopend op eventuele verzoeken om bijzondere toegang op specifieke centralegebouwen, onderzoeken uit zou moeten voeren naar de beschikbaarheid c.q. realiseerbaarheid van basisvoorzieningen in of bij haar centralegebouwen, en ook deze informatie op aanvraag aan andere aanbieders ter beschikking stelt. Indien KPN Telecom geen mogelijkheden ziet om op een bepaalde locatie een bepaalde vorm van collocatie te realiseren dient zij de redenen hiervoor aan te geven.

70. Een aanbieder kan vervolgens op basis van de hem verstrekte informatie, concluderen dat er in een bepaald centralegebouw voldoende faciliteiten beschikbaar zijn om zijn wens tot collocatie te kunnen effectueren. Vervolgens kan deze aanbieder, indien gewenst, tot het bestellen van basisvoorzieningen overgaan.

Vragen: Het college vraagt u te reageren op de stelling dat KPN Telecom aan partijen op aanvraag een actuele en accurate lijst met alle nummercentrales, alle hoofdverdelers en alle daarbij behorende postcodegebieden ter beschikking dient te stellen. Ook vraagt hij u te reageren op de stelling dat KPN Telecom informatie met betrekking tot de beschikbaarheid c.q. realiseerbaarheid op bepaalde locaties van basisvoorzieningen dient te verstrekken. Tenslotte verzoekt het college u in te gaan op de vraag of KPN Telecom reeds nu, en los van eventuele verzoeken, een onderzoek uit zou moeten voeren naar de beschikbaarheid c.q. realiseerbaarheid van basisvoorzieningen in al haar centralegebouwen. Kan een aanbieder op basis van de bovenstaande procedure over voldoende informatie beschikken om tot het bestellen van basisvoorzieningen over te gaan ?

6.3.2 *Het haalbaarheidsonderzoek*

71. Wanneer een aanbieder overweegt naast de basisvoorzieningen extra faciliteiten te bestellen, zou hij te allen tijde bij KPN Telecom een verzoek om een haalbaarheidsonderzoek moeten kunnen indienen. Een dergelijk haalbaarheidsonderzoek kent als doelstelling een aanbieder uitsluitel te geven over de mogelijkheden voor en de kosten van het realiseren van de gevraagde extra faciliteiten. Indien KPN Telecom geen mogelijkheden ziet om de gevraagde extra faciliteiten te realiseren dient zij in haar rapportage de redenen hiervoor aan te geven. Aanbieders dienen adequate informatie te verstrekken aan de hand waarvan KPN Telecom een haalbaarheidsonderzoek kan uitvoeren.

72. KPN Telecom dient de resultaten van het gevraagde haalbaarheidsonderzoek binnen één maand in rapportagevorm aan een aanbieder ter beschikking te stellen, zodat deze op basis van de geleverde informatie kan besluiten al dan niet over te gaan tot het indienen van een order.

Vraag: Deelt u de stellingname van het college met betrekking tot het haalbaarheidsonderzoek ? Welke invulling zou naar uw mening in dit verband aan het begrip 'adequate informatie' gegeven moeten worden ? Wat is uw mening over de in dit verband door het college gestelde termijn ?

73. Bij het opstellen van een business-plan dienen partijen rekening te kunnen houden met ingrijpende veranderingen op een bepaalde locatie. KPN Telecom dient derhalve in haar rapportage, maar overigens ook in haar initiële informatie, te rapporteren over geplande ingrijpende wijzigingen in, of op het terrein van, centralegebouwen die consequenties zouden kunnen hebben voor collocerende partijen. Informatie over zaken als wijzigingen op of opheffingen van locaties is relevant voor het verkrijgen door een aanbieder van inzicht in

de terugverdiëntijd per locatie, en daarmee van cruciaal belang voor de investeringsbeslissing.

6.3.4 Verificatie

74. Naar de mening van het college is het in het kader van de verplichting tot transparantie van groot belang dat aanbieders zowel de initiële informatie als de uitkomsten van een haalbaarheidsonderzoek van KPN Telecom kunnen verifiëren. In dit verband lijkt het college het op voorhand redelijk dat aanbieders KPN Telecom met betrekking tot één of meer locaties kunnen verzoeken om een zogenaamde 'walk through'-procedure, tijdens welke aanbieders na kunnen gaan of zij de conclusies van KPN Telecom delen. Het college kan zich voorstellen dat een zogenaamde 'trusted third party' belast zou worden met het bemiddelen in meningsverschillen, welke eventueel uit een 'walk-through' zouden voortvloeien.

Vraag: Hoe zou naar uw oordeel aan een dergelijke 'walk through'-procedure vormgegeven moeten worden? Zou een dergelijke procedure periodiek of op aanvraag plaats moeten kunnen vinden? Op welke wijze zou de idee van een 'trusted third party' vormgegeven kunnen worden?

6.3.5 Het bestel- en leveringsproces

75. Een aanbieder kan op basis van de initieel door KPN Telecom verstrekte informatie, op basis van de resultaten van een haalbaarheidsonderzoek, of na verificatie een bestelling indienen. De informatievoorziening vanaf het moment van bestelling dient geregeld te worden in het contract zoals dat tussen partijen getekend wordt. Dat geldt ook voor de (informatieverstrekking rondom) vervolgoorders op een locatie waar een partij reeds colloceert. Regels met betrekking tot de informatievoorziening rondom het bestel- en leverproces kunnen in een zogenaamde referentie-aanbieding worden opgenomen.

76. Naar de mening van het college dient een transparante, eenvoudige en flexibele

bestelprocedure opgenomen te worden in een referentie-aanbieding. Het college verwijst in dit verband naar zijn 'Besluit inzake de beoordeling door OPTA van de referentie-interconnectie-aanbieding van KPN Telecom B.V.' d.d. 28 juli 2000.

77. Het college is van mening dat na het indienen van een bestelling, faciliteiten ten bate van collocatie binnen een redelijke termijn dienen te worden opgeleverd. Als een redelijke termijn beschouwt het college voorshands een termijn van drie maanden voor de faciliteiten met betrekking tot fysieke collocatie en een periode van één maand voor faciliteiten met betrekking tot aanpalende collocatie.

Vraag: Welke vorm dient de bestelprocedure naar uw mening te krijgen? Wat is uw mening over de door het college gesuggereerde termijnen voor oplevering?

7 Beginselen van tarifiering en verrekening

78. Bij het faciliteren van bijzondere toegang, en derhalve ook bij het faciliteren van collocatie, dient KPN Telecom, zoals reeds eerder aangegeven, het principe van kostenoriëntatie te hanteren. Dit betekent dat KPN Telecom de door haar gemaakte kosten die verbonden zijn met het faciliteren van collocatie op non-discriminatoire wijze bij zichzelf en bij andere aanbieders in rekening mag brengen.

79. Er kunnen een vijftal hoofdgroepen van kosten onderscheiden worden, te weten (1-) de kosten die verbonden zijn aan het realiseren van de basisvoorzieningen, (2-) de kosten die verbonden zijn aan het realiseren van extra faciliteiten, (3-) de kosten die verbonden zijn met de huur van de voor de collocatie benodigde ruimte, (4-) elektriciteit, en (5-) de kosten die verbonden zijn aan het verstrekken van informatie. In de nu volgende paragrafen zal op deze verschillende kostengroepen worden ingegaan en zal worden aangegeven op welke wijze, en volgens welke principes van tarifiering en verrekening, deze kosten naar de voorlopige mening van het college door KPN Telecom bij zichzelf en andere aanbieders in rekening mogen worden gebracht.

7.1 Toepassing van het non-discriminatie beginsel

80. In de afgelopen jaren heeft KPN Telecom kosten gemaakt voor de inrichting van bepaalde ruimten in centralegebouwen en de installatie van bepaalde apparatuur ten behoeve van de eigen xDSL-dienstverlening. Vooralsnog acht het college het aannemelijk dat KPN Telecom deze kosten in rekening heeft gebracht bij zijn eindgebruikers, naar alle waarschijnlijkheid de eindgebruikers van openbare telefoondiensten. Daarnaast heeft KPN Telecom voor deze vorm van collocatie "voor zichzelf" andere ruimten ingericht, dan de ruimten die op dit moment gereed worden gemaakt voor het faciliteren van collocatie voor andere aanbieders. Het college

heeft reeds eerder aangegeven dat KPN Telecom ook van andere ruimten dient te onderzoeken of deze ten behoeve van collocatie door andere aanbieders kunnen worden gebruikt.

81. Gegeven het feit dat (1-) KPN Telecom tot nu toe gebruik maakt van andere faciliteiten dan nieuwe aanbieders, en (2-) deze faciliteiten geen aanpassingen behoeft voor het plaatsen van de voor MDF-access-dienstverlening benodigde apparatuur, acht het college het aannemelijk dat de kosten die KPN Telecom aan zichzelf in rekening brengt hierdoor lager zijn dan de kosten die KPN Telecom aan andere aanbieders in rekening brengt. Dit laatste verdraagt zich niet met het beginsel van non-discriminatie. KPN Telecom dient derhalve de kostenvoordelen die zij geniet als gevolg van de bijzondere positie die zij inneemt door te geven aan de aanbieders die collocatie afnemen. De toepassing van het non-discriminatiebeginsel dient daardoor logischerwijs eveneens gevolgen te hebben voor de doorberekening van kosten aan de eindgebruikers van KPN Telecom zelf. Het college is vooralsnog van mening dat de non-discriminatoire kosten die KPN Telecom zichzelf in rekening dient te brengen (inclusief dezelfde rendementsopslag, die ook aan anderen in rekening wordt gebracht) doorberekend moeten worden aan de eindgebruikers van de xDSL-dienst, en niet aan eindgebruikers van de openbare telefoondienst.

Vraag: Wat is uw mening over de toepassing van het non-discriminatiebeginsel door het college?

7.2 Kosten verbonden met het realiseren van de basisvoorzieningen

82. Zoals reeds eerder is aangegeven, is KPN Telecom, naar de mening van het college, gehouden om bij een redelijk verzoek van een andere aanbieder, zorg te dragen voor basisvoorzieningen ten behoeve van collocatie.

KPN Telecom dient daarbij na te gaan of in, of op het terrein van, een bepaald centralegebouw dergelijke voorzieningen aanwezig zijn of gerealiseerd zouden kunnen worden. Indien dergelijke voorzieningen geheel of gedeeltelijk ontbreken, maar wel gerealiseerd zouden kunnen worden, dient KPN Telecom kosten te maken om deze faciliteiten te creëren.

83. KPN Telecom moet in staat zijn de laatstgenoemde kosten in rekening te brengen bij de aanbieders die van dergelijke faciliteiten gebruikmaken. Het college is voornamelijk van mening dat door KPN Telecom bij het berekenen van deze kosten als principe de vigerende berekeningssystematiek voor interconnectietarieven dient te worden gehanteerd. Dit betekent dat KPN Telecom voor het realiseren van dergelijke faciliteiten tevens het direct toerekenbare gedeelte van de gezamenlijke en gemeenschappelijke kosten bij de aanbieders in rekening mag brengen, en daarenboven een redelijk rendement.¹²

Vraag: Wat is uw reactie op deze voorlopige mening van het college ?

84. Het college merkt op dat er een aantal verschillende mogelijkheden denkbaar is voor de feitelijke toerekening van de in het bovenstaande genoemde kosten. Deze modellen komen voort uit een aantal keuzes die gemaakt kunnen worden met betrekking tot het niveau van kostenberekening (een landelijk gemiddelde of per centralegebouw), de wijze van tarifiering (eenmalig of periodiek), de wijze van omgang met 'leegstandskosten', en de

¹² Zoals u bekend is, is het college voornemens op korte termijn te consulteren over een kostentoerekeningsregime voor de tarieven voor interconnectie en bijzondere toegang. Na deze consultatie zullen de kostentoerekeningsregels eventueel worden herzien. Alhoewel hierbij de focus vooral op verkeerstarieven zal zijn gericht, kan de uitkomst van de consultatie ook gevolgen hebben voor de vaststelling van de kosten voor de basisvoorzieningen. Naar verwachting zal het effect op deze kostensoort beperkt zijn. Het college is voornamelijk van mening dat het hier vooral om actuele kosten gaat, die op een vrij eenduidige wijze moeten kunnen worden vastgesteld. De uiteindelijke tarieven kunnen echter wel worden beïnvloed door een aantal te maken keuzes t.a.v. de wijze van toerekening, versleuteling e.d.

versleutelingsgrondslag (per vierkante meter of via een andere sleutel).

7.2.1 Het niveau van kostenbepaling

85. De kosten voor het realiseren van de basisvoorzieningen zullen per centralegebouw verschillen. Elke centrale is anders en waar bijvoorbeeld in het ene centralegebouw een ten behoeve van collocatie in te richten ruimte geen of nauwelijks aanpassingen benodigd, zal in een ander centralegebouw een ruimte mogelijk ingrijpend verbouwd dienen te worden. Met deze verschillen in kosten kan in het kader van de verrekening naar de mening van het college op een *tweetal* verschillende manieren worden omgegaan.

86. Een eerste mogelijkheid is om als basis voor de verrekening de specifieke kosten voor het realiseren van de basisvoorzieningen in een bepaald centralegebouw te hanteren. Een centralegebouw waarin geen of slechts weinig aanpassingen hoeven te worden gerealiseerd, zal in dat geval voor een nieuwe aanbieder lagere kosten met zich brengen. Hij betaalt immers slechts de kosten die direct gerelateerd zijn aan de benodigde aanpassingen in het desbetreffende centralegebouw. Het hanteren van een dergelijke methodiek brengt echter als nadeel met zich mee dat het niet mogelijk is om een standaardprijs vast te stellen. Deze methodiek creëert daarmee onzekerheid bij de nieuwe aanbieders.

87. Een tweede mogelijkheid is om als basis voor de verrekening van de met het realiseren van collocatie-faciliteiten verbonden kosten een landelijk gemiddelde te hanteren. In dat geval weten de nieuwe aanbieders op voorhand wat zij dienen te betalen voor de minimale set met faciliteiten in ieder centralegebouw. Daarbij geldt dan echter wel dat een aanbieder op een 'goedkope' locatie impliciet meebetaalt aan de faciliteiten van een andere aanbieder op een 'dure' locatie. Bovendien geldt dat het berekenen van de gemiddelde kosten voor het realiseren van collocatie-faciliteiten een aantal aannames vergt. Dergelijke gemiddelde kosten

dienen immers te worden vastgesteld voordat de aanpassingen op alle centrales zijn uitgevoerd. Aangezien KPN Telecom, zoals reeds eerder aangegeven, in staat gesteld dient te worden om de werkelijk gemaakte kosten op de aanbieders te verhalen, zal de onzekerheid die gepaard gaat met dergelijke aannames kunnen leiden tot op voorhand hoger ingeschatte kosten dan wanneer er op daadwerkelijke kosten per centrale zou worden verrekend. Een ander nadeel is dat door die inschatting het principe van actuele kosten niet altijd toepasbaar is. Als bijvoorbeeld in het begin van het jaar een gemiddelde prijs wordt vastgesteld, lijkt het op voorhand niet waarschijnlijk dat deze prijs aan het eind van het jaar nog steeds de actuele kosten reflecteert.

Vraag: Naar welke basis voor de verrekening zou uw voorkeur uitgaan: naar een verrekening op basis van specifieke kosten per locatie, of naar een verrekening op basis van een landelijk gemiddelde ?

7.2.2 *De wijze van tarifiering*

88. De verrekening van met de realisatie van basisvoorzieningen verbonden kosten kan plaatsvinden op basis van een periodieke tarifiering of op basis van een eenmalige tarifiering.

89. Wanneer wordt gekozen voor periodieke tarifiering, bijvoorbeeld een maandtarief, is het denkbaar dat een aanbieder op een bepaald moment besluit niet langer gebruik te maken van de voor hem gerealiseerde faciliteiten, zonder dat op voorhand zeker is dat een andere aanbieder (meteen) gebruik zal gaan maken van deze faciliteiten. In een dergelijk model draagt KPN Telecom als het ware deels het investeringsrisico van partijen en zal zij hiervoor in beginsel compensatie kunnen verlangen. Deze verhoogde onzekerheid bij KPN Telecom zal zich mogelijk vertalen in hogere kosten voor de betrokken aanbieders. Echter, indien de faciliteiten direct door een (nieuwe) aanbieder in gebruik worden genomen vervalt

de redelijkheid van de eerdergenoemde compensatie.

90. Bij een eenmalige tarifiering worden de kosten in één keer bij de collocerende aanbieders in rekening gebracht. Dit is de methode die KPN Telecom momenteel hanteert in haar aanbod. Door het eenmalig in rekening brengen van de kosten ligt het risico van de investeringsbeslissing niet bij KPN Telecom maar bij de collocerende aanbieder. Bij de eenmalige vorm van tarifiering zijn de aanloopkosten van alternatieve aanbieders relatief hoog. De interesse die partijen tot nu toe hebben geuit om te colloceren op basis van de huidige voorwaarden van KPN Telecom is echter dermate groot, dat het college niet op voorhand van mening is dat een dergelijke eenmalige doorberekening een obstakel zou vormen voor de dienstenontwikkeling. Eenmalige tarifiering is bovendien transparanter, eenvoudiger uitvoerbaar en verhoogt de voorspelbaarheid.

Vraag: Naar welk systeem van doorberekening zou uw voorkeur uitgaan: naar een systeem op basis van periodieke tarifiering of naar een systeem van eenmalige tarifiering? Indien uw voorkeur uit gaat naar een systeem van eenmalige tarifiering, kunt u dan aangeven of er naar uw mening een mogelijkheid zou moeten bestaan voor een aanbieder die stopt met colloceren om (een gedeelte van) zijn kosten te verhalen op een aanbieder die in zijn plaats gaat colloceren ?

7.2.3 *'Leegstandskosten'*

91. De ten behoeve van collocatie benodigde faciliteiten dienen efficiënt benut kunnen worden. Dit betekent onder meer dat het college vooralsnog van mening is dat het redelijk is om ten behoeve van fysieke collocatie algemene collocatieruimten op te zetten. Het creëren van dergelijke ruimten zal zowel de kosten van het opleveren van collocatie als de doorlooptijd drukken. Een consequentie van het

creëren van algemene collocatieruimten zou kunnen zijn dat een gedeelte van een dergelijke ruimte (tijdelijk) leeg staat. Het college gaat er voornamelijk vanuit dat dergelijke 'leegstandskosten' door KPN Telecom geheel of in ieder geval gedeeltelijk verhaald zouden moeten kunnen worden op collocerende aanbieders, met inbegrip van KPN Telecom zelf.

92. Hiervoor zijn verschillende vormen denkbaar. De invulling van die vormen wordt voor een belangrijk gedeelte bepaald door de keuze die gemaakt wordt met betrekking tot het niveau van kostenbepaling en de vorm van tarifiering. Er is minimaal een viertal varianten denkbaar, afhankelijk van de vraag welke keuzen gemaakt heeft tussen een landelijke of een specifieke kostenbepaling, en een periodieke of een eenmalige tarifiering.

93. Ter illustratie: dergelijke kosten zouden, indien gekozen zou worden voor een systeem van verrekening op basis van een landelijk gemiddelde, verdisconteerd kunnen worden in het landelijke tarief. Indien men er vervolgens voor kiest om deze kosten eenmalig te verrekenen, dient er een ijkpunt te worden vastgesteld waarop men een aanname doet voor de geprognosticeerde benutting van de basisvoorzieningen gedurende bijvoorbeeld een jaar. Indien gedurende dit jaar een afwijking plaatsvindt van de prognose zal er een manier van verrekening moeten worden vastgesteld aangezien het niet op voorhand niet redelijk lijkt dat KPN minder respectievelijk meer dan zijn daadwerkelijke kosten kan goedmaken. Verrekening achteraf komt de voorspelbaarheid van de tarieven echter niet ten goede. Het college is derhalve voorstander van een eenvoudiger systematiek, bijvoorbeeld eenmalige doorberekening per locatie aan de eerste collocerende aanbieder (inclusief KPN Telecom), waarbij compensatie naar rato plaatsvindt door volgende collocerende aanbieders.

Vraag: Op welke wijze zou naar uw mening omgegaan moeten worden met de verrekening van dergelijke 'leegstandskosten'? Op welke wijze

would de 'leegstandskosten' in het geval van een eenmalige doorberekening onderling verrekenend kunnen worden tussen aanbieders die niet gelijktijdig op een bepaalde locatie met hun collocatie starten? Kunt u in uw reactie ook uw antwoord op de vragen met betrekking tot de paragrafen 85 tot en met 87 respectievelijk 88 tot en met 90 betrekken?

5.2.3 *Versleutelingsgrondslag*

94. De grondslag voor het verdelen van de kosten voor het realiseren van de basisvoorzieningen tussen aanbieders zou op een aantal manieren kunnen worden vastgesteld. Zo zouden de kosten bijvoorbeeld omgerekend kunnen worden naar een prijs per vierkante meter, zouden de kosten naar rato verdeeld kunnen worden over (het aanwezige aantal) aanbieders, of zou gekozen kunnen worden voor een of andere vorm van een combinatie van elementen uit beide systemen.

Vraag: Naar welk systeem van versleuteling of combinatie daarvan zou uw voorkeur uitgaan? Ziet u nog andere mogelijke versleutelingsystematieken?

7.2.5 *'Eenmalige kosten'*

95. Naast het onderwerp collocatie bevat dit consultatiedocument een aantal opvattingen en vragen betreffende kosten die specifiek samenhangen met toegang tot de ontbundelde aansluitlijn. Het college heeft tot nu toe nog geen oordeel geven over de kostenoriëntatie van de eenmalige kosten zoals KPN Telecom deze momenteel hanteert. Door het ter discussie stellen van deze kosten in de onderhavige consultatieprocedure wordt voorkomen dat ten aanzien van deze kosten een aparte procedure dient te worden opgestart.

96. Met betrekking tot dergelijke eenmalige kosten spelen in beginsel dezelfde

overwegingen een rol als bij de meer algemene kosten voor het realiseren van basisvoorzieningen. Daar staat tegenover dat het gebruik van deze netelementen specifiek is toe te wijzen aan individuele aanbieders. Het college is vooralsnog van mening dat door KPN Telecom bij het berekenen van deze kosten de actuele kosten dient te hanteren met een redelijke winstopslag, waarbij de kostenvoordelen die zij zelf geniet ook in deze tarieven moeten worden doorberekend. Daarbij ligt dan de vraag voor of er gekozen zou moeten worden voor een systeem van periodieke of eenmalige doorberekening.

Vraag: Naar welk systeem van doorberekening van de eenmalige kosten zou uw voorkeur uitgaan: naar een systeem op basis van periodieke doorberekening of naar een systeem van eenmalige doorberekening? Het college ontvangt tevens graag uw onderbouwde mening over de door KPN Telecom gehanteerde eenmalige kosten gerelateerd aan de ontbundelde toegang tot de aansluitlijn. Daarbij verzoekt het college u ook expliciet in te gaan op de door KPN Telecom voorgestelde aansluit- en afsluitkosten.

7.3 Kosten verbonden met het realiseren van extra faciliteiten

97. Eerder is reeds aangegeven dat een aanbieder zich niet bij voorbaat hoeft te beperken tot de minimale set met basisvoorzieningen. Een aanbieder kan behoefte hebben aan extra faciliteiten. In principe zouden dergelijke faciliteiten ofwel aangelegd kunnen worden door de collocerende aanbieder (c.q. door derden in opdracht van die aanbieder) ofwel door KPN Telecom (c.q. door derden in opdracht van KPN Telecom).

98. Het college kan zich vooralsnog voorstellen dat dergelijke werkzaamheden in beginsel door of in opdracht van KPN Telecom worden uitgevoerd. Voordelen hiervan zouden er in gelegen kunnen zijn dat KPN Telecom op deze

wijze niet te maken krijgt met een groot aantal verschillende partijen, dat de beveiliging van de integriteit van haar dienstverlening door KPN Telecom eenvoudiger te garanderen is, en dat dergelijke werkzaamheden eventueel uitgevoerd kunnen worden bij de algemene voorbereiding van ruimten. Dit behoeft echter niet voor alle benodigde werkzaamheden op te gaan.

99. Indien KPN de uitvoerende partij is, is het van groot belang dat de collocerende aanbieder vooraf volledig inzicht heeft in de kosten en inzage heeft in de relevante documentatie, zoals bijvoorbeeld offertes en/of kostenopgaven. KPN Telecom dient daarom dergelijke informatie te verstrekken in het kader van haar rapportage over het haalbaarheidsonderzoek. Wanneer onenigheid bestaat over de prijs van de extra faciliteiten moet de aanbieder de mogelijkheid hebben om een contra-expertise uit te laten voeren door een derde partij, waarna de redelijkheid van de prijzen kan worden vastgesteld.

100. Het college is vooralsnog van mening dat de kosten van extra faciliteiten rechtstreeks en eenmalig bij de aanbieder in rekening dienen te worden gebracht. De aanbieder wordt daarmee de eigenaar van deze faciliteiten, en is daarmee ook verantwoordelijk voor het verwijderen van dergelijke faciliteiten bij het beëindigen van zijn collocatie-overeenkomst met KPN.

Vraag: Het college vraagt uw reactie op de door het college ingenomen voorlopige standpunten met betrekking tot de verrekening van de kosten voor extra faciliteiten.

7.4 De huur van de ten behoeve van collocatie benodigde ruimte

101. Ruimte in een centrale heeft een waarde en de collocerende operator, alsook KPN Telecom zelf, dient een kostengeoriënteerd tarief te betalen dat deze waarde weerspiegelt. De hoogte van dit tarief is afhankelijk van welke grondslag wordt gebruikt voor de waardebeoordeling.

102. Het toepassen van de vigerende principes van kostenoriëntatie zou leiden tot het hanteren van tarieven gerelateerd aan boekwaarden. Een consequentie hiervan zou zijn dat voor de gebruikte ruimte in een centralegebouw dat geheel is afgeschreven geen maandelijks huurtarief zou mogen worden gevraagd. Een voordeel van een dergelijke methodiek zou zijn dat voorkomen wordt dat KPN Telecom haar kosten meer dan eens goedmaakt. Het college kan zich evenwel ook voorstellen dat door tariefbepaling op deze grondslag echter de mogelijkheid bestaat dat aanbieders overgaan tot voorraadvorming, waardoor eventuele schaarste aan faciliteiten vergroot zou kunnen worden. Een disproportioneel lage huurprijs maakt bovendien aanpalende varianten van collocatie minder aantrekkelijk en kan inefficiënt ruimtegebruik door de aanbieders in de hand werken.

103. Het college kan zich voorstellen dat door het hanteren van een andere systematiek, te weten het hanteren van de marktwaarde ter bepaling van het huurtarief, meer adequate prikkels worden afgegeven. Bij een dergelijke methode zouden de huurprijzen van vergelijkbare objecten, zoals bijvoorbeeld kantoorpanden, bepalend kunnen zijn voor de tariefstelling door KPN Telecom. Een voordeel van deze systematiek is dat de tariefberekening op basis van een marktwaarde aanzienlijk eenvoudiger en objectiever kan verlopen dan een berekening op basis van de boekwaarde. De op de marktwaarde gebaseerde tarieven kunnen eventueel geografisch gedifferentieerd worden. Daartegenover staat echter dat het hanteren van de marktwaarde KPN Telecom in staat stelt om vroegere investeringen in haar centralegebouwen meer dan eens goed te maken. Het college is daarom vooralsnog van mening dat een afwijking van de vigerende systematiek door het hanteren van marktwaardes tevens waarborgen dient te bevatten om slechts de relevante investeringen in de huurprijzen tot uitdrukking te laten komen.

Vragen: Gaat uw voorkeur uit naar een berekening van de huurprijs op basis van de boekwaarde van de ruimte in een centralegebouw of op basis van de marktwaarde? Indien er een systeem van marktwaarde gehanteerd zou worden, zou uw voorkeur dan uitgaan naar een geografisch gedifferentieerde prijsstelling, waarbij recht wordt gedaan aan regionale verschillen in marktwaarden, of zou uw voorkeur dan uitgaan naar een landelijk gemiddelde? Het college verzoekt u tevens te reageren op de door KPN Telecom voorgestelde periodieke huurtarieven voor fysieke en aanpalende collocatie.

104. Een periodiek huurtarief kan uit meer elementen bestaan dan alleen de kosten voor het huren van de ruimte. Hierbij denk het college bijvoorbeeld aan kosten om de ruimte in of bij het centralegebouw schoon te houden, of aan periodieke beveiligingskosten.

Vraag: Welke extra kosten zouden naar uw mening verdisconteerd dienen te worden in een huurtarief?

7.5 Elektriciteit

105. De kosten voor elektriciteit dienen gebaseerd te worden op de werkelijk gemaakte kosten. Het college acht het niet redelijk wanneer KPN Telecom aan andere aanbieders voor de door hen gebruikte elektriciteit een hogere prijs berekent, dan de prijs die zij zelf door haar energieaanbieder in rekening gebracht krijgt.

7.6 Kosten verbonden met het verstrekken van informatie

106. Het college onderkent dat er eventueel kosten verbonden kunnen zijn aan de plichten tot informatieverstrekking waartoe KPN Telecom gehouden is. Daarbij geldt het principe van kostenoriëntatie. Het college acht het echter vooralsnog in lijn met artikel 6.5 van de Tw dat

KPN Telecom de in de paragrafen 66 tot en met 70 beschreven initiële informatie om niet, of hoogstens tegen een administratieve vergoeding, aan aanbieders ter beschikking stelt.

107. Met betrekking tot ieder centralegebouw dient op enig moment een initieel onderzoek uitgevoerd te worden. Op basis van onderzoek dient KPN te bepalen of en in welke mate er basisvoorzieningen gerealiseerd kunnen worden in of bij een bepaalde centrale. Gegeven het feit dat, los van de vraag welke partij dit eerste onderzoek initieert, de uit dit onderzoek volgende informatie van belang is voor alle partijen die op een bepaald centralegebouw zullen colloceren, acht het college het vooralsnog redelijk dat KPN de kosten voor dit initieel onderzoek behandelt en verrekent als kosten die verbonden zijn met de realisatie van de basisvoorzieningen in het onderhavige centralegebouw.

108. Vooralsnog is het college van mening dat de kosten die verbonden zijn met het uitvoeren van haalbaarheidsonderzoeken door KPN Telecom aan de collocerende aanbieders kunnen worden doorberekend. Reeds eerder is aangegeven dat een aanbieder eveneens kan verzoeken om een verificatieprocedure wanneer hij van mening is dat de opgave van KPN Telecom over de mogelijkheden tot het realiseren van basisvoorzieningen of extra faciliteiten in een bepaald centralegebouw niet of niet langer accuraat is. Wanneer op basis van dat onderzoek, of op basis van een eventuele daaropvolgende 'walk through'-procedure, partijen tot de conclusie komen dat er inderdaad geen mogelijkheden aanwezig zijn, zouden de kosten van het onderzoek voor rekening van de aanbieder kunnen komen. Wanneer echter op basis van dat onderzoek, of op basis van een eventuele daaropvolgende 'walk through'-procedure, partijen alsnog tot de conclusie komen dat er wel degelijk mogelijkheden aanwezig zijn, zouden de kosten van het onderzoek voor rekening van KPN Telecom kunnen komen.

Vraag: Wat is uw mening over de hierboven gegeven voorlopige meningen van het college? Op welke wijze zouden de kosten van een 'walk through'-procedure verrekend moeten worden?

8 Vragen die aan partijen worden voorgelegd

In de voorgaande pagina's heeft het college een groot aantal vragen aan u voorgelegd. Het college herhaalt hier, onder vermelding van het nummer van de desbetreffende vraag, nogmaals deze vragen en verzoekt u in uw reactie op deze vragen in te gaan. Daarnaast staat het u natuurlijk vrij om in uw reactie punten te noemen en te bespreken waaraan, naar uw mening, in dit document onvoldoende aandacht is besteedt.

Met betrekking tot de paragraaf 30:

- 1) Deelt u deze opvatting van het college ?

Met betrekking tot de paragrafen 31 tot en met 36:

- 2) Kunt u zich vinden in de hierboven gehanteerde omschrijvingen van de verschillende vormen van collocatie ?
- 3) Zijn er nog andere vormen van collocatie denkbaar ?
- 4) Naar welke vorm van collocatie gaat uw voorkeur uit en onder welke voorwaarden zou uw voorkeur uitgaan naar een andere vorm ?

Met betrekking tot de paragraaf 38:

- 5) Welke voorzieningen dienen als basisvoorzieningen voor de verschillende vormen van collocatie te worden gekarakteriseerd ?
- 6) Aan welke specificaties dienen naar uw mening de verschillende basisvoorzieningen te voldoen ?
- 7) KPN Telecom is in haar aanbod tot een bepaalde invulling van de voor collocatie in ieder geval benodigde faciliteiten gekomen. Kunt u ook ingaan op de door KPN Telecom in dit aanbod gehanteerde selectie van faciliteiten ?

Met betrekking tot de paragrafen 41 en 42:

- 8) Kunt u zich vinden in deze voorlopige standpunten van het college met betrekking tot de vrijheid voor de collocerende partij

om tot een keuze voor en invulling van de benodigde ruimte te komen, alsmede met betrekking tot de vrijheid voor een dergelijke aanbieder om te besluiten in welke mate hij tot het delen van faciliteiten wil overgaan ?

- 9) Kunt u ingaan op de vraag welke faciliteiten eventueel voor delen in aanmerking zouden kunnen komen ?

Met betrekking tot de paragraaf 46:

- 10) Het college verzoekt u in te gaan op de vorm en omvang van een eventuele reserveringsmogelijkheid voor KPN Telecom.

Met betrekking tot de paragrafen 47 en 48:

- 11) Op welke wijze zou dergelijk inefficiënt gebruik van voorzieningen voorkomen kunnen worden ?

Met betrekking tot de paragrafen 49 tot en met 53:

- 12) Wat is uw mening over de wederzijdse saneringsverplichting ?
- 13) Hoe zou u in dit verband 'inefficiënt gebruik' definiëren ?
- 14) Wat is uw mening over de door het college met betrekking tot de saneringsverplichting gestelde redelijke termijn ?
- 15) Vormen dergelijke 'porto cabins' naar uw mening een reëel alternatief voor fysieke collocatie ?
- 16) Hoe staat u tegenover de mogelijkheid van virtuele collocatie ?
- 17) Dient de mogelijkheid van virtuele collocatie als alternatief door KPN Telecom onderzocht te worden ?

Met betrekking tot de paragraaf 54:

- 18) Deelt u deze voorlopige mening van het college ?
- 19) Wat is uw mening over de beschikbaarheid van ruimte voor het realiseren van aanpalende collocatie en de mogelijkheid voor het plaatsen van 'porto cabins' ?

Met betrekking tot de paragraaf 55:

- 20) Het college wil hierbij partijen met name uitnodigen om in hun reacties in te gaan op de stelling van KPN Telecom.
- 21) Daarenboven verzoek het college u in te gaan op het door hem betrokken voorlopige standpunt.

Met betrekking tot punt 5.1.4:

- 22) Voorziet u, naar aanleiding van de door u eerder gegeven invulling van de basisvoorzieningen, reeds nu een capaciteitsprobleem met betrekking tot één of meer van die (in het bovenstaande nog niet beschreven) voorzieningen ?

Met betrekking tot de paragrafen 62 tot en met 64:

- 23) Dient de bijzondere positie die KPN in het verleden voor zichzelf heeft gecreëerd naar uw mening gecorrigeerd te worden door middel van additionele eisen c.q. verplichtingen ? Zo ja, aan welke eisen c.q. verplichtingen zou u in dit verband denken ?

Met betrekking tot de paragrafen 66 tot en met 70:

- 24) Het college vraagt u te reageren op de stelling dat KPN Telecom aan partijen op aanvraag een actuele en accurate lijst met alle nummercentrales, alle hoofdverdelers en alle daarbij behorende postcodegebieden ter beschikking dient te stellen.
- 25) Ook vraagt hij u te reageren op de stelling dat KPN Telecom informatie met betrekking tot de beschikbaarheid c.q. realiseerbaarheid op bepaalde locaties van basisvoorzieningen dient te verstrekken.
- 26) Tenslotte verzoekt het college u in te gaan op de vraag of KPN Telecom reeds nu, en los van eventuele verzoeken, een onderzoek uit zou moeten voeren naar de beschikbaarheid c.q. realiseerbaarheid van basisvoorzieningen in al haar centralegebouwen.
- 27) Kan een aanbieder op basis van de bovenstaande procedure over voldoende

informatie beschikken om tot het bestellen van basisvoorzieningen over te gaan ?

Met betrekking tot de paragrafen 71 en 72:

- 28) Deelt u de stellingname van het college met betrekking tot het haalbaarheidsonderzoek?
- 29) Welke invulling zou naar uw mening in dit verband aan het begrip 'adequate informatie' gegeven moeten worden ?
- 30) Wat is uw mening over de in dit verband door het college gestelde termijn ?

Met betrekking tot de paragraaf 74:

- 31) Hoe zou naar uw oordeel aan een dergelijke 'walk through'-procedure vormgegeven moeten worden ?
- 32) Zou een dergelijke procedure periodiek of op aanvraag plaats moeten kunnen vinden ?
- 33) Op welke wijze zou de idee van een 'trusted third party' vormgegeven kunnen worden ?

Met betrekking tot de paragrafen 75 tot en met 77:

- 34) Welke vorm dient de bestelprocedure naar uw mening te krijgen ?
- 35) Wat is uw mening over de door het college gesuggereerde termijnen voor oplevering?

Met betrekking tot de paragrafen 80 en 81:

- 36) Wat is uw mening over de toepassing van het non-discriminatie beginsel door het college?

Met betrekking tot de paragrafen 82 en 83:

- 37) Wat is uw reactie op deze voorlopige mening van het college ?

Met betrekking tot de paragrafen 85 tot en met 87:

- 38) Naar welke basis voor de verrekening zou uw voorkeur uitgaan: naar een verrekening op basis van specifieke kosten per locatie, of naar een verrekening op basis van een landelijk gemiddelde ?

Met betrekking tot de paragrafen 88 tot en met 90:

- 39) Naar welk systeem van doorberekening zou uw voorkeur uitgaan: naar een systeem op basis van periodieke tarifiering of naar een systeem van eenmalige tarifiering?
- 40) Indien uw voorkeur uit gaat naar een systeem van eenmalige tarifiering, kunt u dan aangeven of er naar uw mening een mogelijkheid zou moeten bestaan voor een aanbieder die stopt met colloceren om (een gedeelte van) zijn kosten te verhalen op een aanbieder die in zijn plaats gaat colloceren?

Met betrekking tot de paragrafen 91 tot en met 93:

- 41) Op welke wijze zou naar uw mening omgegaan moeten worden met de verrekening van dergelijke 'leegstandskosten' ?
- 42) Op welke wijze zouden de 'leegstandskosten' in het geval van een eenmalige doorberekening onderling verrekend kunnen worden tussen aanbieders die niet gelijktijdig op een bepaalde locatie met hun collocatie starten ?
- 43) Kunt u in uw reactie ook uw antwoord op de vragen met betrekking tot de paragrafen 85 tot en met 87 respectievelijk 88 tot en met 90 betrekken ?

Met betrekking tot de paragraaf 94:

- 44) Naar welk systeem van versleuteling of combinatie daarvan zou uw voorkeur uitgaan? Ziet u nog andere mogelijke versleutelingssystematieken ?

Met betrekking tot de paragrafen 95 tot en met 96:

- 45) Naar welk systeem van doorberekening van de eenmalige kosten zou uw voorkeur uitgaan: naar een systeem op basis van periodieke doorberekening of naar een systeem van eenmalige doorberekening?
- 46) Het college ontvangt tevens graag uw onderbouwde mening over de door KPN Telecom gehanteerde eenmalige kosten

gerelateerd aan de ontbundelde toegang tot de aansluitlijn.

- 47) Daarbij verzoekt het college u ook expliciet in te gaan op de door KPN Telecom voorgestelde aansluit- en afsluitkosten.

Met betrekking tot de paragrafen 97 tot en met 100:

- 48) Het college vraagt uw reactie op uw de door het college ingenomen voorlopige standpunten met betrekking tot de verrekening van de kosten voor extra faciliteiten.

Met betrekking tot de paragrafen 101 tot en met 103:

- 49) Gaat uw voorkeur uit naar een berekening van de huurprijs op basis van de boekwaarde van de ruimte in een centralegebouw of op basis van de marktwaarde ?
- 50) Indien er een systeem van marktwaarde gehanteerd zou worden, zou uw voorkeur dan uitgaan naar een geografisch gedifferentieerde prijsstelling, waarbij recht wordt gedaan aan regionale verschillen in marktwaarden, of zou uw voorkeur dan uitgaan naar een landelijk gemiddelde ?
- 51) Het college verzoekt u tevens te reageren op de door KPN Telecom voorgestelde periodieke huurtarieven voor fysieke en aanpalende collocatie.

Met betrekking tot de paragraaf 104:

- 52) Welke extra kosten zouden naar uw mening verdisconteerd dienen te worden in een huurtarief ?

Met betrekking tot de paragrafen 106 tot en met 108:

- 54) Wat is uw mening over de hierboven gegeven voorlopige meningen van het college ? Op welke wijze zouden de kosten van een 'walk through'-procedure verrekend moeten worden ?

Verdere procedure

Partijen kunnen tot 30 oktober 2000 hun visie schriftelijk aan het college kenbaar maken. Reacties dienen per brief én in elektronische vorm (diskette of e-mail) te worden gericht aan:

OPTA,
afdeling Interconnectie en BijzondereToegang
t.a.v. mevr. M. van Druten
Postbus 90420
2509 LK Den Haag
e-mail adres: m.vandruten@opta.nl
onder vermelding van: "Consultatie collocatie
en eenmalige kosten"

Na afloop van deze termijn zullen alle reacties in principe openbaar worden gemaakt door middel van publicatie op de OPTA-website en/of een schriftelijke bundeling. Partijen die menen dat delen van hun commentaar als bedrijfsvertrouwelijk moeten worden behandeld, wordt verzocht dit uitdrukkelijk aan te geven met een nadere motivering waarom vertrouwelijkheid geboden is. Bedrijfsvertrouwelijke gegevens worden niet gepubliceerd.

Als onderdeel van de consultatie zal op 27 oktober 2000 in Den Haag een openbare hoorzitting worden gehouden. Partijen die bij de hoorzitting aanwezig willen zijn, wordt verzocht hiervan uiterlijk 21 oktober 2000, 12.00 uur, opgave te doen per brief of e-mail. Daarbij dient men ook aan te geven of men het woord wil voeren. Dit document is eveneens beschikbaar via de website van OPTA: <http://www.opta.nl>